

Isäni kuolema

Kun taiteilijaryhmän torstaipäivän viimeiset istunnot oli pidetty, sain tiedon siitä, että isäni terminaalivaihe oli alkanut. Kyseessä olisi enää vain tunteista tai korkeintaan parista päivästä. Veljeni **Yngve** oli täällä auttamassa keittiöhommissa. Lähdimme heti yhdessä isääni tapaamaan.

Vietimme hänen kanssaan muutaman kauniin tunnin. Sanotaan, että kuolevan viimeinen toimiva aisti on kuulo. Siksi luimme hänen korvaansa Herran siunauksen sekä suomeksi että ruotsiksi, ja kerroin kuinka rakastettuna hän saa täältä vihdoinkin lähteä. Yksinäinen kyynel vierähti hänen silmästään. Uskon, että se oli hänen vastauksensa.

Kun joskus puolenyön aikaan tulimme takaisin Majataloon, kurssilaiset istuivat laiturinuotion ympärillä jammailemassa. Kerroin heille lyhyesti tilanteen ja pyysin ettei kukaan tinkisi omista oloistaan tämän tilanteen takia. Musisointi ja rupattelu jatkui hiljaisen kunnioittavassa hengessä. Noin kahden aikaan yöllä **Jason Carter** halusi soittaa Railille rakkaaksi tietämänsä kappaleen *Que Baba, Isäni talo*. Kaikki hiljentyivät kuuntelemaan klassista kitaraa, jonka ääntä pimeä järvi kantoi toiselle rannalle asti.

Seuraavaksi tanssija **Satu Herrala** loi laiturilla Jasonin improvisoiman kappaleen aikana erittäin puhuttelevan tanssin, joka lopputi siihen, että hän sukelsi veteen ja häipyi pitkäksi aikaa pinnan alle.

Näiden kappaleiden ja tämän tanssin aikana isäni kuoli.

Kun hetkeä myöhemmin saimme siitä tietää, kerroin kaikille kuinka paljon tämäkin paikka, jonka vieraanvaraisuudesta ja hengestä he olivat nauttineet, oli jossain mielessä myös osa talo. Se on jatkoa vanhempieni rakentamaa vieraanvaraisuuden perintöä. Sen yllä lepää isäni lukemattomat esirukoukset ja siunaukset.

Sen jälkeen, Veljeni Ykä pyysi Jasonia soittamaan kappaleen, jonka Jason oli säveltänyt kuolevalle ystävälleen Markille. Kappaleen nimi oli *Marks peace*. Jason kertoi kuinka depressiivinen ja negatiivinen Mark oli ollut ennen sairastumistaan. Syöpädiagnoosin jälkeen hän oli muuttunut kiitolliseksi ja optimistiseksi ihmiseksi. Olimme kuunnelleet kappaleen äänitystä **Jumo**-klubilla Helsingissä. Seuraavana päivänä se lähetettiin Markille Englantiin. Mark ehti kuulla kappaleen päivää ennen kuin kuoli. Nyt se soi hetkeä isäni kuoleman jälkeen.

Meidät oli siunattu seuralla, joka taiteellaan ja sydämillään auttoivat meitä vastaanottamaan ja sulattamaan suru-uutisen. Hetkeäkään ei ollut sellaista oloa, että kurssi pitäisi keskeyttää, tai sitä seuraava improvisaatioviikonloppu pitäisi peruuttaa tämän takia.

Aluksi tieto isäni kuolemasta ei tuntunut edes suru-uutiselta. Olin ensin vain helpottunut isäni puolesta. Hän oli sinnitellyt niin pitkään, viettäen lopun ajastaan kehossa, jonka sisään vangittu mieli ei enää pystynyt kommunikoimaan edes rakkaittensa kanssa.

Surun vastaanottaminen

Perjantai alkoi ryhmän viimeisillä istunnoilla. Sen jälkeen lähdimme perheeni kanssa siunaamaan isäni arkkuun siirtämistä. Emme hetkeäkään epäröineet 6 ja 8 vuotiaiden tyttäriemme tuomista

tilaisuuteen, jossa he näkisivät kuolleen isäni. Heille tämä oli vaarille hyvästien jättämisen tilanne. Enkä kadu sitä. He näkivät isäni viimeisen ilmeen. Se näytti rauhalliselta ja kiitolliselta. Lauloimme hänen lempilaulunsa ja esikoisen ominaisuudessa pidin spontaanin puheen, josta en muista mitään.

Kun saavuimme takaisin Majataloon suuri osa viikonlopun taidejuhlan vieraista oli jo saapunut. Vieraita vastassa ollut puolitankoon laskettu lippu ja siihen liittyvä uutinen, oli omiaan luomaan juuri sitä hartautta, joka sopi illan musiikkiohjelmaan. Jason Carterin ja Tapio Waismaan, kitaralla ja viululla soittama tunnin konsertti Pärtiä, Bachia, jne, kulki otsikon alla ”*Music of silence and meditation.*” (He ovat esittäneet saman setin monessa kirkossa, jonka holvien sisällä musiikki pääsee paremmin oikeuksiinsa. Jos olet kirkon työntekijä tai läheisessä suhteessa sellaiseen, suosittelemme lämpimästi saman konsertin järjestämistä omaan kirkkoosi. Kontaktitiedot saat meiltä)

Taas kerran syvältä koskettava musiikki ja lukuisten rakastavien ihmisten kunnioittava läsnäolo auttoi surun kantamisessa. Paikalla olleen tilapäisen yhteisöllisyyden tuki oli niin perusteellista, etten itsekään kunnolla huomannut suruani kuin haikean ja kiitollisen rauhan muodossa.

Viikonloppu jatkui jaetun surun syventämän ja herkistämän ilon ja syvän yhteyden muodossa. Parikymmentä muusikkoa, runoilijaa, näyttelijää, tanssijaa jne, improvisoivat mitä sykähdyttävämpiä yhdistelmiä sanaa, ääntä, säveltä, kuvaa ja liikettä. On vaikea kuvata sitä monia rajoja ylittänyttä ja monesta kuilusta noussutta yhteyden riemua, joka viimeisen yön saunayhteislaulussa ja terassilla pidetyssä rumpu-tanssi jameissa koettiin. Olemme harvoin kokeneet niin paljon elämän moninaisia todellisuuksia pakattuna niin tiiviisiin hetkiin.

Surun kohtaaminen

Vasta sunnuntaina suru alkoi purkautua syvänä itkuna. Eroaminen lyhyessä ajassa rakkaiksi tulleista ihmisistä oli omiaan houkuttelemaan surua esille. Vasta kun olin kauppareissulla vähällä ajaa oravan yli, viimeiset padot rikkoutuivat. Pysäytin auton ja itkin ensimmäistä kertaa ihan hervottomasti.

En ollut uskonut ihmisiä, jotka sanoivat, ettei vanhempien kuolemaan voi valmistautua. Olinhan viimeisten vuosien aikana käynyt läpi jo monta väärää hälytystä. Olin kysellyt isältä kaikkea mitä olin halunnut ja kertonut hänelle kaiken mitä sydämelläni oli. Olin surrut monta kertaa etukäteen. Viimeisen väärän hälytyksen jälkeen olin suorastaan kiukkuinen siitä, että surutyöni oli taas kerran mennyt hukkaan.

Mielestäni olin valmis.

En minä ollut.

Viikon aikana, hautajaisvalmisteluiden ja sovittujen kriisikeskustelujen lomassa, tein avukseni muutaman CD-levyllisen surullista musiikkia. Sen siivittämänä menin riippumattoon itkemään. Välillä pyysin Railia tai jotain toista läheistä vastaanottamaan pienen itkulle varatun ajan. Se teki hyvää. Vähitellen tajusin kuinka suuri ja aiemmin tuntematon suru minulla oli vielä surematta. Aloin varata sille yhä isompia aikaviipaleita.

Seuraavana viikonloppuna suru piti kuitenkin panna hetkeksi sivuun. Olimme luvanneet järjestää

ystäväpariskunnalle isot hääjuhlat rantaterassille. Noin kymmenen rakkaan ystävän talkooavulla selvisimme niistäkin hienosti. Vaikka vanhempieni yli 50-vuotinen liitto oli päättynyt kuolemaan, oli aika juhlia toisen liiton alkua.

Seuraavan viikon torstaina isäni haudattiin.

Kuultuaan kuolinyön tapahtumista laiturillamme, äitini, joka ei ole tottunut pyytämään itselleen mitään, pyysi Jasonia soittamaan *Isäni talo* kappaleen hautajaisissa. Päädyimme siihen, että sekä Jason että Tapsa ja sen lisäksi **Juki Välipakka** tulivat huolehtimaan hautajaisten ja muistotilaisuuden musiikista. Sen lisäksi pyysin kymmenen läheistä ystävää, jotka olivat tunteneet isäni ainakin välillisesti minun ja veljeni kautta, osallistumaan hautajaisiin. Eestin arkikiispan sihteeriksi, **Ulle Keel**, joka vuosittain kokoaa eestiläisryhmän, tuli myös. Jokainen laski punaisen ruusun isäni haudalle.

Hautajaisissa huomasin ikävöiväni Lähi-idän hautajaisperinnettä. Siellä saa ulvoa suruaan pyörryksiin asti, ilman minkäänlaista sosiaalista häpeää. Vaikka kunnioitan meidän viivytetyssä hautajaisperinteessämme olevaa harrasta arvokkuutta, tuntui välillä raskaalta pitää surun ilmaisua sivistyneen käytöksen puitteissa. Olisi tuntunut helpottavalta keuhkojeni pohjalta ulvoa menetykseni kipeyttä ja karjua kapinaani kuolemaa, myös omaa kuolemaani vastaan. Ei kuolemaa voi romantisoida ystäväksi. Olen samaa mieltä Paavalin kanssa, joka sanoi, että se on vihollisista viimeisin.

Muistotilaisuuden puheen olin kirjoittanut Linnanmäen ravintolan terassilla. Koulut olivat alkamassa ja meillä oli viimeinen mahdollinen tilaisuus lunastaa lupauksemme lapsille. Itse en kuitenkaan jaksanut lähteä hyrräkierrokselle. Jo syntyneen perhetradition pohjalta jäin miettimään seitsemää kiitoksen aihetta isälle. Omassa puheessani mainitsin niistä vain kuusi, koska seitsemäs oli liian intiimi kerrottavaksi kaikille. Olennaisimmat olin kertonut isälle hänen vielä eläessään.

Saatuani puheeni valmiiksi kerroin viereisessä pöydässä istuvalle **Kirkalle**, että olen aika usein aurinkolasit päällä jakanut hänen nimikirjoituksiaan. Hän kiitteli kohteliaasti elämänsä helpottamisesta.

Muistamisen hyvyys

Hautajaisten jälkeen minua jäi koskettamaan hyvyyden perusyksionkertaisin muoto. Ihmisen hyvyys näkyy siinä, että muistaa toisen, kertoo hänelle muistavansa ja käy hänen luonaan. Isä ja äiti jäivät hyvin yksinäisiksi sen jälkeen, kun heistä ei enää ollut hyötyä sille uskonnolliselle yhteisölle, jota olivat palvelleet koko aikuisen elämänsä. Vain yksi tästä yhteisöstä jäi pitämään säännöllistä yhteyttä. **Inge-Mai** sai myös kunnian olla isäni rinnalla hänen viimeisenä hetkenään maan päällä. Parempaa edustajaa koko perheen tuntemalle rakkaudelle emme olisi voineet valita.

Hänen lisäksi yhteyttä oli jäänyt pitämään muutama naapuri ja äidin työtoveri. Pari heistä tuli hautajaisiin äkkihälytyksellä Ruotsista asti ehtimättä edes vaihtaa juhlaaateisiin. Muutamat muistajat tulivat hautajaisiin, koska halusivat kunnioittaa sitä henkistä ja hengellistä perintöä, jonka olivat saaneet yli 50 vuotta sitten isäni pitämässä pyhäkoulussa.

Se, että muistaa, kertoo muistavansa ja vierailee muistamansa luona, on sitä hyvyyden muotoa jota Jeesuskin julistaa siunatuksi. Ei arkihyvyys sen kummallisempaa ole. Se vain hukkuu niin helposti

arkikiireen ja muiden ”tärkeämpien” asioiden alle.

Körttivirsistä tangon kautta irkkumessuun

Hautajaisia seuraavana päivänä alkoi Majatalon kesän viimeinen suuri juhlatviikonloppu. Perjantaina **Jaakko Löytty** aloitti sen vetämällä körttivirsi-illan. Olin aluksi aika kauhistunut kun hän ei tehnyt kukaan siitä olettamaani soolokonserttia. Pokkana hän jakoi koko yleisölle Siionin virsikirjan ja käynnisti rantaterassilla vanhanaikaiset körttiseurur. Ajattelin että aika sekularisoitunut yleisömmme ahdistuu siitä, ja järven rannalla kuuntelevat mökkiläiset saavat ylitsepääsemättömiä ennakkoluuloja, eivätkä varmaan tule seuraavan päivän kyläjuhliin.

Niin me kuitenkin yhdessä veisattiin vanhoja juurevia körttivirsiä, joiden haikkeen rukoukset tekstit olivat 1700-luvun ankeista ajoista lähtöisin. Jaska esitteli meille koko körttivirsihistorian. Alkukauhistuksen jälkeen ne sopivat erittäin hyvin hautajaisten jälkeisiin tunnelmiin ja talomme henkeen. Palautteen pohjalta kukaan ei saanut niistä pahoja uskonnollisia allergiareaktioita. Päinvastoin, mm. Raili löysi takaisin virsilaulun itsehoitavuutta, jota hänen äitinsä elämässään oli soveltanut. Jaskan vaatimaton kurasaapasgospel (itse hän kutsuu sitä pettuleipägospeliksi) oli hänen puoleltaan niin syvästi sisäistetty, että se pääsi sointineen kaikkineen monen sydämen salaisimpiin kolkkiin.

Seuraavana päivänä söimme noin 170:n naapurin ja ystävän kanssa kaksi kokonaista sikaa Jazz-muusikko **Esa Pethmanin** ja kumppaneiden säestyksellä. Sen jälkeen Jaakko Löytty veti vielä pitkän setin ”Lehmäterapiasta” Korpimaan marssiin” asti, yhdessä monen muun paikalla olleen muusikon kanssa. Illalla oli irlantilaisista musiikkia ja yöllä **Juki Välipakka** lauloi mahtavalla äänellään klassisia suomalaisia iskelmiä. Koskaan ennen ei kyläjuhlistamme ole ollut niin sydämellistä tunnelmaa. Juhlinta jatkui aamuun asti.

Seuraavan päivän irkkumessu palautti mielet taas äärilaidasta toiseen. Tosin täällä äärilaidat ovat muutenkin yllättävän lähellä toisiaan. Sellaista tunnelmaa kutsutaan ”Lindqvistin pihviksi.” Siinä ”kaikki on läsnä”

Ensimmäistä kertaa 15-vuotisessa historiassamme Ystävyys Majatalon rantaterassilla vietettiin ehtoollismessu.

Ville Karas, Markus Asunta, Wallu Krestjanoff ja **Kirsi Vinkki** huolehtivat laulusta ja musiikista, heidän rakentamassaan Irlantilaisessa messussa. Se perustui vanhoihin kelttiläisiin rukouksiin ja irlantilaiseen musiikkiin. Liturgina ja saarnaajana toimi **Martti Lindqvist**. Koskettavampaa päätöstä viikonlopulle on vaikea kuvitella. Martin saarna ihmisen vastuusta hyvyyden ja pahuuden edessä oli syntynyt täällä vietetyn viikonlopun aikana. Ehtoollinen vietettiin jykevän koivupuun juurella, rintaporan muodostaman ristin ja tukkireen kehystämän alttarin edessä. Intensiivisesti vietetty yhteinen aika oli takana. Näkyvä ja näkymätön oli vahvasti läsnä. Nöyrä hauras yhteys ihmiskunnan väkivallan uhrin ympärillä oli läpikuultavan selkeä. Sellaiset yhteyden hetket jäävät olemaan.

Sydämellinen kiitos kaikille rakkaille ystäville, jotka olette käytännöllisellä tai/ja taloudellisella avullanne sekä siunauksillanne tehneet nämä suurenmoiset yhteyden juhlat mahdollisiksi. Todella

tarkoitin mitä sanoin kun messun lopussa muistutin, että kaikki tässä talossa on lahjaksi saatua ja lahjaksi annettua. Samalla olette antaneet monelle henkisesti tai fyysisesti kodittomalle ihmiselle ainakin tilapäisen kodin.

Seuraavana keväänä tehty lisäys:

Tämän viikonlopun aikana toteutui yksi kohtaaminen, jonka merkityksen tajusimme vasta seuraavan vuoden keväänä. Martti Lindqvist ja Jaakko Löytty, Kaija-vaimoineen, jakoivat tarinoitaan keskenään. Kävi ilmi, että Jaakon ehkä kaikkein kuuluisin laulu: *Kahden maan kansalainen*, (jonka Jaakon vaimo **Kaija Pispä** on sanoittanut) oli syntynyt Martin saarnan innoittamana. Martti oli puhunut siitä, että jokaisen ihmisen on määrä joskus päästä kotiin. Martti taas kertoi kuinka monta muuta puhetta Jaakon ja Kaijan tekemä laulu oli innoittanut. Kun seuraavana vappuna menimme Martin hautajaisiin, tämä oli ainoa laulu joka kirkossa esitettiin.)

Juhlaviikonlopun jälkeisenä maanantaina lähdin Ruotsiin ansaitsemaan esimieskoulutuksella rahaa. Saan siitä hommasta päivässä yhtä paljon kuin täältä kuukaudessa. Niiden keikkojen avulla voin jättää nostamatta täältä saamaani palkkaa. Vaikka sekin on omalla tavallaan arvokasta työtä ja otan sen vakavasti, en halua antaa siihen aikaa enempää kuin perheeni elatus vaatii. Ystävyiden Majatalossa rakennettu kohtaamisen paikka on minun kutsumukseni. Tästä sydämeni eniten iloitsee ja tähän haluan sijoittaa aikani.

Harvalla on mahdollisuus elää niin lähellä sydämensä paloa kuin meillä. Vaikka se usein vaatiikin enemmän työtä kuin jaksaisimme tehdä, olemme toistaiseksi säästyneet loppuun palamiselta. Miksi ihmeessä? Sitä ihmettelemme joskus itsekkin. Ainoa löytämämme selitys on, että elämme niin monen rakastavan ihmisen risteyskohdassa, niin kauniin luonnon keskellä ja niin monen siunauksen alla, että voimamme ovat riittäneet.